

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Економіко-правовий факультет
Кафедра кримінального права, кримінального процесу та криміналістики

Силабус курсу

КРИМІНОЛОГІЯ

Обсяг	90 годин/3 кредити ЄКТС
Семестр, рік навчання	2 (весняний) 2025-2026 навч. року
Дні, час, місце	За розкладом http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/epf/dystsypliny
Викладач (-і)	Орловський Богдан Михайлович, д.ю.н., доцент
E-mail	b.orlovskiy@onu.edu.ua
Робоче місце	Гуманітарний корпус ОНУ, Французький б-р, 24/26, каб. 31
Консультації	Очні: понеділок, 14.00-16.00, за попередньою домовленістю – через платформу Zoom

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами відбувається під час лекційних та практичних занять, у дні очних консультацій, за попередньою домовленістю з викладачем – через платформу Zoom, через соціальні мережі Viber, Telegram.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предмет вивчення дисципліни – це теоретичні та практичні знання про злочинність, її структуру та динаміку, особу злочинця, детермінанти (причини і умови) скоєння злочинів, заходи протидії, запобігання та профілактики злочинності.

Пререквізити: опануванню навчальної дисципліни «Кримінологія» передують вивчення таких дисциплін, як «Соціологія», «Статистика», «Психологія».

Постреквізити: після вивчення навчальної дисципліни здобувачі отримують комплексні кримінологічні знання про злочинність та її детермінанти, сформують практичні навички та вміння правильно застосовувати заходи запобігання, протидії та профілактики різним видам злочинності.

Мета курсу - підготовка до практичної та наукової діяльності висококваліфікованих спеціалістів в галузі права; формування практичних навичок щодо застосування кримінологічних знань у сфері протидії злочинності; формування цілісного уявлення про структуру злочинності та поглиблене вивчення її різновидів.

Завдання дисципліни:

- засвоєння предмету, системи, об'єктів та методів кримінології, методології кримінологічних досліджень;
- ознайомлення із специфічними характеристиками, елементами і закономірностями розвитку злочинності як динамічного соціального явища;
- формування кваліфікованого уявлення про історичні передумови становлення та розвитку кримінології, задачі та значення сучасної кримінологічної науки, її методологічну основу;
- засвоєння системи детермінант (причин та умов) виникнення злочинності;
- формування практичних навичок щодо застосування законодавства про запобігання і профілактику злочинності та окремих її різновидів;
- сприяння розвитку самостійності мислення у правозастосовній сфері;
- засвоєння базової кримінологічної лексики і термінології, формування правової культури.

Очікувані результати: У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати: поняття, предмет, методологію та структуру кримінології як навчальної дисципліни та науки; злочинність, вчення про неї, її основні характеристики та види; кримінологічні вчення про особу злочинця (кримінального правопорушника) та особу потерпілого (жертви), систему ознак, що характеризують цих суб'єктів; причини та умови (детермінанти) злочинності, а також обставини, що сприяють скоєнню кримінальних правопорушень (злочинів); методи та форми запобігання і профілактики окремих різновидів злочинності.

вміти: виокремлювати кримінологію від інших кримінально-правових дисциплін за предметом і методом правового регулювання; характеризувати основні показники злочинності (стан, рівень, структуру, динаміку); на практичному рівні описати кримінологічну характеристику особи злочинця та жертви злочину, причини та умови, що призвели до скоєння конкретного злочину; формулювати та аналізувати заходи запобігання і профілактики окремих різновидів злочинів, їхню практичну реалізацію; здійснювати аналіз криміногенної ситуації, що виникає у певному регіоні на основі існуючих статистичних показників, надавати прогнози щодо її розвитку.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (16/14 год.) та практичних занять (6/4 год.), організації самостійної роботи студентів (60/80 год.). Години вказано відповідно для очної (денної) та заочної форм навчання.

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- словесні методи: лекція, розповідь, бесіда, пояснення, дискусія, обговорення

- проблемних ситуацій, підготовка та захист рефератів;
- наочні методи: демонстрування у вигляді роздаткового матеріалу, презентація результатів власних досліджень;
 - практичні методи: розв'язання задач, виконання ситуаційних вправ / обговорення проблемних ситуацій, ділові ігри, підготовка і виступи з доповідями, обговорення доповідей.

Зміст навчальної дисципліни

- Тема 1. Поняття, історія, методологічні основи та предмет кримінології.
Тема 2. Злочинність, її різновиди та основні характеристики.
Тема 3. Кримінологічне вчення про особу злочинця та жертву злочину.
Тема 4. Кримінологічна характеристика причин та умов злочинності.
Тема 5. Протидія злочинності. Запобігання і профілактика злочинності.
Тема 6. Насильницька злочинність.
Тема 7. Кримінологічні аспекти наркозлочинності та проституції.
Тема 8. Економічна та корупційна злочинність.
Тема 9. Організована злочинність. Участь неповнолітніх у злочинності.
Тема 10. Пенітенціарна злочинність.
Тема 11. Екологічна злочинність.

Перелік рекомендованої літератури

1. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин, ратифікована Постановою ВР від 25.04.1991 року № 1000-12. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_096.
2. Кримінальний кодекс України. Відомості Верховної Ради України, 2001, № 25-26. Ст. 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України: прийнятий Законом України № 4651-VI від 13.04.2012 року. Відомості Верховної Ради України, 2013. № 9-10, № 11-12, № 13. Ст. 8. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
4. Кримінально-виконавчий кодекс України: прийнятий Законом України № 1129-IV від 11.07.2003 року. Відомості Верховної Ради України, 2004. № 3-4. Ст. 21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15>.
5. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними: Закон України від 15 лютого 1995 року № 62/95-ВР. Відомості Верховної Ради України, 1995. № 10. Ст. 62. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/62/95-%D0%B2%D1%80>.
6. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України № 1264-XII від 25.06.1991 року. Відомості Верховної Ради України, 1991. № 41. Ст. 546. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>.
7. Кримінологія : методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни для студентів денного (заочного) відділення економіко-правового факультету спеціальності 081 «Право» рівня вищої освіти: перший бакалаврський / укладач

- Б.М. Орловський; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Економ.-прав. ф-т. Одеса : ОНУ, 2020. 86 с.
8. Кримінологія : навчальний посібник / А.В. Ковбан, О.В. Матвєєвський. Одеса : Фенікс, 2017. 268 с.
9. Кримінологія. Навчальний посібник для підготовки до іспитів / За ред. Д.Л. Тупчієнко. Київ : ЦУЛ, 2020. 240 с.
10. Кримінологія : навчальний посібник-практикум (для здобувачів вищої освіти, що навчаються на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти (081 «Право», 262 «Правоохоронна діяльність») / За заг. ред. к.ю.н., доц. С.А. Шалгунової. Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2020. 332 с.
11. Кримінологія : навчально-методичний посібник для студентів денного (заочного) відділення економіко-правового ф-ту першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право» / Б.М. Орловський. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2020. 150 с.
12. Кримінологія : підручник / О.М. Джужа, В.В. Василевич, В.В. Черней, С.С. Чернявський та ін. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В.В. Чернея ; за наук. ред. д-ра юрид. наук, проф. О.М. Джужі. Київ : Національна академія внутрішніх справ, 2020. 612 с.
13. Кримінологія : підручник / за ред. І.Г. Богатирьова. Київ : ВД «Дакор», 2019. 352 с.
14. Орловський Б.М. Детермінанти насильницьких статевих злочинів у кримінологічній науці. Право і суспільство. 2020. № 2. Ч. 3. С. 44-50.
15. Орловський Б.М., Фокін А.С. Кримінологічний підхід до вивчення детермінант вчинення самогубства та суїцидальної поведінки особи. Право і суспільство. 2020. № 2. Ч. 3. С. 36-43.
16. Орловський Б.М., Комзюк А.Т., Орловський Р.С., Родіонова Т.В. Contemporary forms and methods of counteracting narcotization of the youth. Amazonia Investiga. Volume 9. Issue 28. 2020. P. 377-385.
17. Орловський Б.М., Осадча І.А. Кримінологічні та кримінальні аспекти безгосподарського використання земель. Правова держава. 2023. № 50. С. 63-71.
18. Орловський Б.М., Осадча І.А. Кримінальна відповідальність за вживання наркотичних засобів та наркотичне сп'яніння. Правова держава. 2024. № 54. С. 123-131.
19. Орловський Б.М., Осадча І.А. Кримінологічні особливості професійної злочинності. Правова держава. 2024. № 55. С. 187-196.

ОЦІНЮВАННЯ

Методи **поточного контролю**: індивідуальне / фронтальне опитування за питаннями відповідної теми, оцінювання участі у дискусійних обговореннях,

оцінювання виконання доповідей та аналітичних оглядів.

Періодичний контроль: оцінювання контрольних робіт за змістовними модулями (тестування).

Підсумковий контроль: залік.

Критерії оцінювання:

Вид роботи	Кількість балів
Поточний контроль:	
- Опитування за питаннями відповідної теми на практичному занятті, участь здобувачів в обговоренні проблемних питань	від 0 до 2
- Виконання рефератів за однією із запропонованих тем: доповідь та демонстрація презентації	від 0 до 4
- Розв'язання практичних задач, ситуаційних вправ та проблемних ситуацій	від 0 до 5

Розподіл балів за темами:

Поточний контроль											Сума балів
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2			Змістовий модуль № 3				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	
0-11	0-11	0-6	0-6	0-6	0-11	0-11	0-11	0-11	0-7	0-9	100

Здобувач може отримати додаткові бали за участь у конференціях із опублікуванням тез доповідей за тематикою навчальної дисципліни (до 10 балів) або за підготовку та опублікування наукової статті у періодичних виданнях України категорії Б (до 20 балів). Також можуть бути зараховано додаткові (бонусні) бали за отримання призових місць у всеукраїнських наукових конкурсах або олімпіадах.

Самостійна робота здобувачів.

У межах самостійної роботи здобувачі готуються до обговорення теоретичних питань, які виносяться на практичні заняття, опрацьовують матеріал лекцій, готують доповіді та аналітичні огляди за визначеними темами. Доповіді/аналітичні огляди подаються через Google Клас. Доповіді/аналітичні огляди мають бути написані у науковому стилі, оформлюються 14 шрифтом, 1 міжрядковий інтервал, обов'язково мають містити власні висновки та пропозиції, а також посилання на використані джерела. Обсяг роботи – до трьох сторінок формату А4. Терміни подання робіт встановлюються у Google Класі. У випадку несвоєчасного подання роботи оцінка за неї може бути знижена.

За підсумками змістового модуля здобувачі готуються до проведення тестування. До самостійної роботи відноситься також написання та підготовка до друку тез доповідей та наукових статей (за бажанням здобувача).

ПОЛІТИКА КУРСУ («правила гри»)

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10%). Обов'язкова присутність здобувачів під час проведення періодичного контролю. У випадку пропуску заняття з поважних причин здобувач зобов'язаний виконати контрольну роботу за змістовим модулем у позанавчальний час за погодженням з викладачем. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

Політика щодо академічної доброчесності: регламентується *Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І.І. Мечникова* ([polozhennya-antiplagiat-2021.pdf \(onu.edu.ua\)](http://onu.edu.ua/polozhennya-antiplagiat-2021.pdf)).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим. В окремих випадках навчання може відбуватись он-лайн з використанням дистанційних технологій або в асинхронному режимі. Порядок та умови такого навчання регламентуються [Положенням про організацію освітнього процесу в ОНУ.](#)